

Културата на ремикса в епохата на дигиталното споделяне

гл.ас.д-р Стойко Петков

Благодарение на бурното развитие на инфраструктурата на Световната мрежа от една страна и на потребителските технологии за създаване и обмен на медийни съдържания от друга, в началото на 21. век придоби масовост нов тип потребление на културни продукти. Един от термините за това ново поведение на потребителските публики е Култура на ремикса, въведен от Лорънс Лесиг¹. Става въпрос за добавяне, промяна, въздействие и взаимодействие с вече съществуващо съдържание. Лесиг нарича това култура тип четене/писане (Read/Write (RW)) за разлика от предходния тип само четене (Read/Only (RO)), характерен за аналоговата епоха.

Ремиксът може да бъде определен като "нова творческа дейност" казва Лесиг „съчетаваща слоеве на познати (и често със защитени авторски права) медийни съдържания по един нов, уникален и непостигнат от оригиналните автори начин. Ремиксът надгражда това, което вече съществува и се използва, за да се създават нови значения и да се изразяват нови идеи. При разработването на един ремикс, създателят на първо място трябва да знае как оригиналният източник е свързан с новия контекст, защото именно оригиналният източник притежава ключа, чрез който тълкуваме и преосмисляме, новосъздадените истории.

Най-големият проблем, според защитниците на ремикс културата, е законодателството в областта на авторските права и по-скоро правата за повторно използване. Шепърд Феърли е американски художник постмодернист, който получи две годишна условна присъда в САЩ за нарушаване на авторските права². Едно от неговите произведения е ремикс на снимка от предишната кандидатпрезидентска кампания на Барак Обама. Снимката е направена от Мани Гарсия и е собственост на Асошиейтед прес, именно за този ремикс Шепърд Феърли е осъден за плагиатство.

Има различни субкултурни групи, които участват в ремикса на съдържание, защото им харесва този специфичен стил на производство, независимо дали става въпрос за смесване на музика или за редактиране на видеоклипове или за аматорски скетчове. Тези любителски продукции са съставени от множество източници и илюстрират практиката на ремиксиране, като форма на участие. Днес, споменатите групи от предимно младежка аудитория имат онлайн пространства, където участниците споделят и доразвиват идеите на другите.

¹ Lessig, Lawrence. *Remix: Making Art and Commerce Thrive in the Hybrid Economy*. Penguin Press, 2008.

² Автор на предизборен плакат на Обама влезе в затвора, http://news.ibox.bg/news/id_736225630 (08.10.2012)

ccMixer³ е един от сайтовете, който служи за платформа за публикуване на произведения лицензирани под Creative Commons⁴, което означава, че те могат законно да се използват, като се спазват условията на авторите в лиценза. В някои от случаите създателите на ремикси нямат право да използват своите нови творби за комерсиални цели (т.е. да продават ремикса), а в други това е възможно, но е задължително да се посочи оригиналният източник.

Vidding се нарича една от практиките на фенове, които създават музикални видеоклипове от кадри на един или повече визуални медийни източника. Създателите могат да използват само един символ или участник, или да изградят романтична или друга връзка между повече герои; да критикуват или да подкрепят оригиналния текст, телевизионно шоу или филм. Създателите наричат себе си "vidders", своите продукти "Vids", "fanvids", или "songvids", а самата дейност vidding.

"Read My Lips" е поредица на Söderberg за шведската компания Atmo, в която видео материали с известни личности са монтирани и синхронизирани с музика или думи на други хора. В един от проектите на Съодерберг е смесено видео от реч на Хитлер с песента "Born To Be Alive", което е довело и до съдебно дело.

Друг негов проект е любовна песен с Тони Блеър и Джордж Буш, в който е използвана песента на Лайнъл Ричи "Endless Love"⁵.

Mashup е вид ремикс, който включва най-малко два различни източника и от тяхното наслагване се създава нещо ново. Ето и пример⁶ с български принос.

Ремиксът е част и от филмовото творчество и един от ранните примери е Франк Филм⁷. Създаденият е през 1973 година американски анимационен късометражен филм е изграден от компилация от снимки събрани от списания.

Съвременен пример за филмов ремикс е Logorama⁸, френски анимационен късометражен филм от 2009 г., който използва няколко стотин фирмени лога. Тук Роналд Макдоналд е убиец маниак, който се опитва да избяга от Michelin. Филмът получава Оскар през 2010 годината за най-добър късометражен анимационен филм.

³ <http://ccmixter.org/>

⁴ <http://creativecommons.org/>

⁵ <http://www.youtube.com/watch?v=g6-NDTWM8VE>

⁶ <http://www.youtube.com/watch?v=cqC0obQrqQ8>

⁷ <http://www.imdb.com/title/tt0070071/combined>

⁸ <http://www.imdb.com/title/tt1563725/>

Критиките към Културата на ремикса не са само от защитниците на правата за използването на авторски произведения. Андрю Кийн предизвика много коментари и спорове с книгата си "Култът към аматьора"⁹, която представя в негативна светлина ефекта — културен, икономически, обществен и политически — от цунамито от съдържание, създавано в интернет от всеки с достъп до световната мрежа. Кийн твърди, че без никакви "стандарти", или "институции", които да "филтрират" доброто от лошото, истината от лъжата, аматьорите в интернет ще ни унищожат.

Едно е да се чувстваш в правото си да вземеш нещо чуждо, а съвсем друго е да ти е дадено правото за свободно ползване. Някои от тези интернет активисти са откровени левичари, водещи марксистка битка с едрият капитал на едно ново поле. И може да се окаже, че демократизацията на дигиталната среда е както благословение, така е и проклятие.

⁹ Andrew Keen, *The Cult of the Amateur*, Doubleday, New York, 2007